

Sygn. akt: I ACa 1258/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Wiesława Kuberska (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SA Małgorzata Stanek</i> <i>SA Krystyna Golinowska</i>
Protokolant:	st. sekr. sądowy Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. Ż. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 4 czerwca 2013r. sygn. akt I C 913/11

1. oddala apelację;

2. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku na rzecz adw. M. L. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w P. kwotę 334,82 (trzysta trzydzieści cztery i 82/100) złotych brutto z tytułu zwrotu nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1258/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 4 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie z powództwa D. Ż. (1) przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w P. o zadośćuczynienie oddalił powództwo w zakresie roszczeń powoda o zadośćuczynienie w kwocie 70.000 zł z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty za naruszenie dóbr osobistych powoda w związku z pobytem z osobami palącymi w celach Zakładu Karnego w P. w okresie od 3 lipca 2010 r. do 29 marca 2011 r. (pkt 1);

w pozostałym zakresie umorzył postępowanie (pkt 2); nie obciążył powoda kosztami procesu (pkt 3) oraz przyznał ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Płocku na rzecz adwokat M. L. wynagrodzenie w kwocie 3.600 zł brutto za pomoc prawną świadczoną z urzędu (pkt 4)

(wyrok – k. 550).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynika, że D. Ź. (1) przebywał w Zakładzie Karnym w P. w okresach od 26 czerwca 2000 r. do 7 listopada 2000 r., od 28 listopada 2000 r. do 5 lipca 2001 r., od 7 sierpnia 2001 r. do 8 stycznia 2003 r., od 11 marca 2003 r. do 11 września 2003 r. i od 17 listopada 2009 r. do 29 marca 2011 r., kiedy to został przeniesiony do Zakładu Karnego we W..

Przed osadzeniem w P., powód był w okresie od 19 października 1999 r. do 19 września 2000 r. hospitalizowany w Zespólnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Zakładu Karnego w P. na Oddziale Chorób Płuc. Został przyjęty na oddział z powodu kaszlu, spadku masy ciała, stanów podgorączkowych i zmian w obrazie rtg płuc. Stwierdzono u powoda pleuritis exsudativa tuberculosa i personalista inadecvata. Po przeprowadzonym leczeniu wypisano pacjenta w stanie ogólnym dobrym.

W okresie od 3 lipca 2010 r. do 29 marca 2011 r. (okres, którego ostatecznie dotyczy żądanie pozwu) powód był osadzony w 5 celach:

- od 3 lipca 2010 r. do 26 sierpnia 2010 r. w celi (...), w której przebywał okresowo z czterema bądź trzema współosadzonymi;
- od 26 sierpnia 2010 r. do 3 listopada 2010 r. w celi (...) - z trzema współosadzonymi;
- od 3 listopada 2010 r. do 2 grudnia 2010 r. w celi (...) - z czterema współosadzonymi;
- od 2 grudnia 2010 r. do 2 lutego 2011 r. w celi (...) - z czterema współosadzonymi;
- od 3 lutego 2011 r. do 29 marca 2011 r. w celi (...) - z trzema współosadzonymi.

Zakład Karny w P. jest zakładem typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych, co skutkuje tym, że cele są zamknięte przez 24 godziny na dobę. Dyrektor tej jednostki wyznacza, zgodnie z przepisami, cele dla osób palących, a wychowawcy mają obowiązek przy rozmieszczaniu skazanych, uwzględniać ich deklaracje co do palenia wyrobów tytoniowych. Osadzeni ustnie do wychowawców składali oświadczenia co do palenia, przy czym w wielu przypadkach deklaracje się zmieniały na przestrzeni nawet krótkiego czasu.

W przypadku zgłoszenia, że osoba paląca przestaje palić, wychowawca odnotowuje tę zmianę w systemie komputerowym i w krótkim czasie znajduje celę odpowiadającą preferencjom osadzonego, najczęściej przeniesienie do celi dla niepalących odbywa się jeszcze tego samego dnia. Skazani bardzo często manipulują oświadczeniami, aby uzyskać przeniesienie do celi z osadzonymi,

z którymi chcą przebywać. Status cel zmienia się w zależności od potrzeb.

O zakwalifikowaniu celi, jako przeznaczonej dla osób palących bądź niepalących, decyduje liczba skazanych w poszczególnych grupach (palących i niepalących).

Powód w czasie przebywania w jednostkach penitencjarnych zmieniał swoje oświadczenia co do używania wyrobów tytoniowych. Od 24 czerwca

2008 r. miał status osoby niepalącej, a następnie od 23 czerwca 2010 r. do

2 lutego 2011 r. zadeklarował, że jest osobą palącą, a następnie od 2 lutego 2011 r. do końca pobytu w pozwanej jednostce jako osoba niepaląca.

W Zakładzie Karnym we W., do którego powód trafił po przetransportowaniu z Zakładu Karnego w P. początkowo deklarował, że jest osobą niepalącą a następnie od 18 kwietnia 2011 r. do 26 sierpnia 2011 r. jako używający wyrobów tytoniowych.

W czasie osadzenia w celach (...), (...) oraz (...) powód nie palił, przebywając w tych celach z osobami palącymi. Na tle używania wyrobów tytoniowych w zbyt dużej ilości i nie otwierania okna w czasie palenia, dochodziło pomiędzy osadzonymi do konfliktów.

Powód, przebywając w Zakładzie Karnym w P., miał zapewniony dostęp do lekarza i internisty oraz specjalistów (stosownie do potrzeb). W okresie od lipca 2010 r. do 29 marca 2011 r. powód w trakcie wizyt lekarskich nie zgłaszał zastrzeżeń co do faktu przebywania w celach z osobami palącymi oraz dolegliwości związanych z wdychaniem dymu papierosowego. W tym okresie odbył 30 wizyt, w tym był konsultowany przez internistę z powodu przeziębienia oraz przewlekłego nieżytu żołądka, a także przez psychiatrę i dermatologa.

Powód w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w P. nie kierował skarg dotyczących osadzania go z osobami palącymi. Skarżył się natomiast na warunki bytowe.

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił powództwo w sprawie I C 1651/09, jakie wytoczył powód przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w P. o zadośćuczynienie w związku z naruszeniem norm prawnych dotyczących warunków bytowych i higieny w pozwanym zakładzie oraz uszczerbku na zdrowiu powoda, przy czym powód w tamtym postępowaniu dochodził swoich roszczeń w związku z pobytem w jednostce penitencjarnej w okresie od 20 czerwca 2008 r. - 22 lipca 2009 r. oraz od 17 listopada 2009 r. do 2 lipca 2010 r. (daty wydania wyroku).

W uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 maja 2011 r. sygn. akt I ACa 279/11, którym oddalono apelację powoda, wskazano, że co do zarzutów dotyczących osadzenia osób palących z niepalącymi we wspólnych celach, to wprawdzie sytuacja taka miała miejsce, ale po interwencji powoda został wprowadzony stosowny podział i powód (jak wynika z jego zeznań składanych w dniu 5 marca 2010 r.) przebywa w celi dwuosobowej ze współosadzonym, który nie pali papierosów.

W dniu 10 listopada 2010 r. powód wytoczył kolejny pozew przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. o zapłatę kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia za przeludnienie, przebywanie w celi z palaczami za okres od 1999 r. do 11 września 2003 r. (sygn. akt I C 784/10 Sądu Rejonowego w Płocku). Wobec cofnięcia pozwu przez powoda i wyrażeniu zgody na cofnięcie przez pełnomocnika pozwanego Sąd postanowieniem z dnia 10 lutego 2011 r. umorzył postępowanie w sprawie.

D. Ż. (1) ostatnio na wolności przebywał na przełomie lat 2007/2008. W zakładzie karnym nie pracuje. Jest żonaty, ma na utrzymaniu dwóch synów. Alimenty na dzieci są wypłacane z Funduszu Alimentacyjnego.

Sąd Okręgowy, wobec cofnięcia powództwa przez powoda wraz ze zrzeczeniem się roszczenia ponad kwotę 70.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci prawa do przebywania w celi z osobami niepalącymi w okresie od 3 lipca 2010 r. do 29 marca 2011 r., umorzył postępowanie w zakresie objętym cofnięciem.

Rozpoznając sprawę w pozostałym zakresie Sąd Okręgowy uznał, że bez wątplenia powód podczas pobytu w Zakładzie Karnym w P. okresowo przebywał w celach z osobami palącymi (w celi (...), (...) i (...)), co potwierdzili świadkowie D. S., D. Ż. (2) i M. K.), ale było to wynikiem złożenia oświadczenia, że jest on osobą palącą. Skoro zatem powód sam zadeklarował, że chce przebywać w celach z osobami palącymi, to nie sposób w działaniach pozwanego dopatrzeć się cech bezprawności. Deklarację co do używania wyrobów tytoniowych powód zmienił w dniu 2 lutego 2011 r. i jak wynika z zestawienia cel, w których powód przebywał, z tym dniem został przeniesiony do innej celi. Zgłoszeni przez powoda świadkowie potwierdzili jedynie, że przebywali z nim, jako palący, w okresach od września 2010 do 2 lutego 2011 r. (cele (...), (...), (...)), brak natomiast dowodów świadczących

o tym, że również po 2 lutego 2011 r. powód był osadzony z osobami używającymi wyroby tytoniowe.

W kontekście powyższych okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że nie doszło do naruszenia dobra osobistego powoda, jakim jest prawo do zdrowia i życia

w środowisku wolnym od zanieczyszczeń. Działanie pozwanego nie nosiło cech bezprawności, a tym samym nie doszło do naruszenia art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z dnia 30 stycznia 1996 r. nr 10, poz. 55) i § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości

(uzasadnienie zaskarżonego wyroku – k. 559 – 566).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w zakresie pkt. 1 i zarzucając:

- mający wpływ na treść rozstrzygnięcia błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, polegający na uznaniu, że w Zakładzie Karnym w P. dla uznania danej osoby za palącą bądź niepalącą wystarczyło ustne oświadczenie powoda, podczas gdy z zeznań świadków wynika, że składane były pisemne oświadczenia, natomiast w systemie odnotowywany był tylko status celi, który zależał od stosunku osadzonych palących do niepalących,

- mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez odmowę przyznania mocy dowodowej zeznaniom świadków J. W., J. C. oraz M. M. oraz przyjęcie, że w związku z tym nie doszło do bezprawnego zachowania pozwanego, podczas gdy z zeznań świadków wynika, że osadzeni byli rozmieszczani w celach bez względu na składane oświadczenia w kwestii palenia, w związku z czym składali liczne skargi do wychowawców, które były ignorowane.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie pierwszym i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zadośćuczynienia zgodnie z żądaniem, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie zwrotu kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu wraz ze zwrotem kosztów dojazdu, gdyż koszty te, nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części

(apelacja – k. 574 – 577).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Skarżący nie zdołał w szczególności podważyć poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych w sprawie. Zabrakło bowiem w apelacji jakichkolwiek argumentów logicznych, jurydycznych, czy wynikających z doświadczenia życiowego, które pozwoliłyby na przypisanie waloru wiarygodności twierdzeniom skarżącego o celowym ignorowaniu jego oświadczeń o posiadaniu statusu osoby niepalącej i kierowaniu go do cel dla osób palących, w których narażony był na szkodliwe oddziaływanie dymu tytoniowego.

Materiał dowodowy, zgromadzony w postępowaniu, nie tylko nie potwierdza wersji skarżącego, ale wręcz stanowi podstawę do wyprowadzenia wniosku, że ilekroć skarżący zmieniał zdanie w kwestii palenia papierosów (co czynił wielokrotnie w trakcie pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym), umieszczany był w odpowiedniej celi, zapewniającej mu - w zależności od treści oświadczenia – oczekiwane warunki. Dowodów, pozwalających na wyprowadzenie przeciwnych ustaleń skarżący nie przedstawił i wbrew jego zapatrywaniom, dowodów tych nie mogły stanowić zeznania wymienionych

w apelacji świadków, zwłaszcza że nie miały odniesienia do okresu objętego ostatecznym żądaniem pozwu.

Złożone na obecnym etapie postępowania dokumenty, obrazujące informacje, jakich udzielano skarżącemu, na temat kategorii osadzonych, z którymi przebywał w jednej celi we wskazanych okresach, również nie mogły zostać uznane za dowody w sprawie, nie tylko wobec braku związku czasowego z dochodzonymi przez niego roszczeniami, ale przede wszystkim z uwagi na ich pochodzenie od jednostek penitencjarnych, nie będących pozwanymi.

Tym samym bez znaczenia dla wydanego rozstrzygnięcia była widoczna na tle powyższych dokumentów okoliczność prowadzenia w tych jednostkach systemu informatycznego, rejestrującego pobyty osadzonych, w tym skarżącego, w celach dla palących i niepalących. Zważywszy natomiast na labilność stanowiska skarżącego odnośnie używania wyrobów tytoniowych, a także każdorazowego uwzględniania jego deklarowanego na tę okoliczność statusu, nie sposób uznać, że forma (pisemna/ustna), w jakiej wyrażał wolę przebywania z osobami palącymi, bądź niepalącymi, mogła determinować wagę składanych w tym przedmiocie oświadczeń i wpływać na realizację jego potrzeb.

Podkreślenia wymaga przy tym, że potrzeba skarżącego przebywania w jednej celi z osobami palącymi jest wątpliwa z punktu widzenia ewentualnego nałogu tytoniowego, tym bardziej, że skarżący w czasie osadzenia w celach(...), (...) oraz (...) nie palił, choć cele te były przeznaczone dla osób palących, a także ze względu na ustalone konflikty między nimi w kwestii wentylacji celi, która z punktu widzenia osoby palącej nałogowo wydaje się być obojętna. Skierowanie skarżącego do takich cel nie było jednak odgórne, tylko stanowiło konsekwencję uwzględnienia jego wniosku. Stąd też każde potencjalne skutki zdrowotne, wynikłe z dobrowolnego narażenia się na kontakt z dymem tytoniowym, wpisane są w ryzyko podjętej przez skarżącego decyzji i nie mogą przemawiać za zasadnością jakichkolwiek jego roszczeń.

Ustalony stan faktyczny sprawy wskazuje zarazem, że skarżącemu nie przeszkadzało przebywanie wraz z osobami palącymi w tej samej celi, niezależnie od tego, czy sam także palił wyroby tytoniowe, skoro nie zgłaszał pozwanemu skarg na tę okoliczność i nie zgłaszał lekarzom, udzielającym mu pomocy medycznej w czasie osadzenia, dolegliwości wynikłych z narażenia na wdychanie dymu tytoniowego.

Z powyższych względów wykluczyć należało nie tylko bezprawność zachowania pozwanego, który kierował skarżącego do cel, zgodnie z jego wolą, ale przede wszystkim wyjściową dla oceny odpowiedzialności pozwanego przesłankę naruszenia dóbr osobistych dotyczących zdrowia skarżącego i przebywania w humanitarnych warunkach podczas odbywania kary.

W tym stanie rzeczy zarzuty podniesione przez skarżącego nie zasługiwały na uwzględnienie, służąc jedynie powtórzeniu argumentacji prezentowanej przez niego w postępowaniu przed Sądem I instancji. Sama zaś apelacja stanowiła wyłącznie wyraz polemiki z prawidłowymi ustaleniami tego Sądu i trafnymi wnioskami, przez co podlegała oddaleniu po myśli art. 385 k.p.c.

Wynagrodzenie pełnomocnikowi reprezentującemu powoda z urzędu Sąd Apelacyjny przyznał stosownie do § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 in fine w zw. z § 2 ust. 3 oraz § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.), uwzględniając udokumentowane wydatki w kwocie 187,22 zł, lecz nie znajdując podstaw do podwyższenia stawki minimalnej zgodnie z wnioskiem pełnomocnika.